

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра: фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: «Фінансовий механізм в управлінні фінансами суб'єктів
мікробізнесу (на матеріалах «ФОП Поворознюк»)»

(назва теми)

Виконав: студент магістратури за
спеціальністю 072 Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий
ринок

Поворознюк В.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник: професор кафедри
фінансів, банківської
справи, страхування та
фондового ринку,
доктор економічних
наук, професор,

Синчак В. П.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище
та ініціали)

Рецензент: ФОП Кошкалда
Олександр Петрович
Юридична адреса:
Зарічанська 48 кв 21
М. Хмельницький
Хмельницька обл. Інд.
29019

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище
та ініціали)

Хмельницький – 2025 рік

АНОТАЦІЯ

Поворознюк В.О. «Фінансовий механізм в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва (на матеріалах «ФОП Поворознюк»)» – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2025. 57 с.

У роботі досліджено фінансовий механізм мікропідприємств як ключовий інструмент управління фінансовими ресурсами, що забезпечує стабільне функціонування та розвиток бізнесу, та визначено його основні складові. Досліджено фінансовий інструментарій мікропідприємств, який включає як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування, зокрема власний капітал, банківські кредити, державну фінансову підтримку, грантові програми та венчурне фінансування. Проаналізовано структуру та ефективність фінансового механізму «ФОП Поворознюк». Здійснено оцінку управління фінансами мікропідприємства шляхом проведення SWOT- та PEST-аналізу, що дозволило виявити сильні сторони, потенційні загрози та можливості підприємства. Досліджено динаміку фінансових показників та проведено аналіз ліквідності «ФОП Поворознюк» за 2019–2023 роки.

Розглянуто перспективи розвитку фінансового механізму мікропідприємств у повоєнний період, що включає розширення джерел фінансування, впровадження цифрових фінансових технологій та використання державної фінансової підтримки. Обґрунтовано потенційні вигоди від залучення грантів, краудфандингу та соціального інвестування для підвищення фінансової стійкості мікропідприємництва.

Ключові слова: фінансовий механізм, управління фінансами, мікропідприємництво, державна фінансова підтримка, грантове фінансування, венчурне інвестування, краудфандинг, соціальне інвестування.

ABSTRACT

Povorozniuk V.O. «Financial mechanism in the management of finances of microenterprise entities (based on the materials of «Individual entrepreneur Povorozniuk»»)- Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. Master's work for obtaining the educational degree of master in the specialty 072 Finance, banking, insurance and stock market. Khmelnytsky University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, Khmelnytsky, 2025. 57 p.

The paper examines the financial mechanism of microenterprises as a key tool for managing financial resources that ensures the stable functioning and development of business, and identifies its main components. The financial instrumentarium of microenterprises, which includes both internal and external sources of financing, including equity, bank loans, state financial support, grant programmes and venture capital financing, is studied. The structure and effectiveness of the financial mechanism of «Individual entrepreneur Povorozniuk» are analysed. The financial management of the microenterprise is assessed by conducting a SWOT and PEST analysis, which allowed to identify the strengths, potential threats and opportunities of the enterprise. The dynamics of financial indicators is studied and the liquidity of «Individual entrepreneur Povorozniuk» for 2019-2023 is analysed.

The prospects for the development of the financial mechanism of microenterprises in the post-war period, including the expansion of sources of financing, the introduction of digital financial technologies and the use of state financial support, are considered. The potential benefits of attracting grants, crowdfunding and social investment to increase the financial sustainability of microenterprise are substantiated.

Key words: financial mechanism, financial management, microenterprise, state financial support, grant financing, venture capital investment, crowdfunding, social investment.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА	6
1.1. Сутність та функції фінансового механізму	6
1.2. Інструментарій управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва	14
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА	19
2.1. Аналіз структури та інструментарію фінансового механізму суб'єкта мікропідприємництва	19
2.2. Оцінка управління фінансами суб'єкта мікропідприємництва	26
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА	32
3.1. Розвиток фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва у повоєнний період	32
3.2. Основні напрями активізації складових фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва	38
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансовий механізм є ключовим інструментом забезпечення ефективного управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва, що відіграють важливу роль у розвитку економіки країни. Мікропідприємства сприяють створенню робочих місць, стимулюють підприємницьку активність та сприяють наповненню державного бюджету. Водночас вони стикаються з низкою фінансових викликів, зокрема обмеженим доступом до фінансових ресурсів, нестабільним попитом та високою чутливістю до змін у законодавстві.

В сучасних умовах, особливо в період післявоєнного відновлення економіки, ефективний фінансовий механізм є запорукою стабільного функціонування та розвитку мікробізнесу. Це зумовлює необхідність удосконалення підходів до фінансового планування, управління грошовими потоками, залучення інвестицій та кредитних ресурсів. Аналіз та оптимізація фінансового механізму дозволяють мікропідприємствам мінімізувати ризики, підвищувати рентабельність та забезпечувати конкурентоспроможність.

Дослідження фінансового механізму управління мікропідприємством є особливо актуальним, адже дослідження та вдосконалення фінансового механізму є важливим кроком для забезпечення стабільності та зростання мікропідприємств, їхньої конкурентоспроможності та позитивного впливу на економіку країни.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій демонструє, що теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансового механізму привертає значну увагу українських науковців, серед яких Л.О. Боцьора [2], С.А. Дяченко [12], Т.І. Єфименко [14], Е.В. Кадебська [16], О.М. Ковалюк [20], Ю.О. Кондіус [23], Г.М. Котіна [26], М.І. Крупка [28], В. Кульбачний [50], М.С. Курков [29], І.С. Лупенко [33], В.В. Маліков [36], В.В. Мацьків [37], Н.Г. Метеленко [39], А.М. Поддєрьогін [57], О.О. Позднякова [58], М.М. Півнюк [16], Ю.Д. Радіонов

[33], Н.В. Рудик [26], М.О. Руцишин [28], В.П. Синчак [50], М.М. Степура[26], І.Д. Фаловська [16], І.І. Чуницька [58], О.П. Шульга [39], Р.І. Щур [60] та інші.

Попри значну кількість наукових праць, недостатньо вивченим залишається питання адаптації фінансового механізму мікропідприємств до сучасних економічних викликів, зокрема в умовах нестабільного середовища та обмежених фінансових ресурсів. Це визначає актуальність проведення даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз теоретичних та практичних аспектів фінансового механізму в управлінні фінансами мікропідприємств, оцінка його ефективності та розробка рекомендацій щодо його оптимізації на прикладі «ФОП Поворознюк».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити сутність та функції фінансового механізму мікропідприємств;
- дослідити інструментарій управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва;
- провести аналіз структури та інструментарію фінансового механізму «ФОП Поворознюк»;
- оцінити управління фінансами «ФОП Поворознюк»;
- визначити можливості розвитку фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва у повоєнний період;
- обґрунтувати основні напрями активізації складових фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва.

Об'єктом дослідження є фінансові відносини у фінансовому механізмі управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методи та практичні аспекти фінансового механізму «ФОП Поворознюк».

Методи дослідження. У магістерській роботі застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, що забезпечують системний підхід до вирішення поставлених завдань: Метод аналізу та синтезу використано для

дослідження сутності фінансового механізму мікропідприємств, визначення його складових та оцінки їх взаємозв'язку. Економіко-статистичні методи застосовано для аналізу фінансового стану «ФОП Поворознюк», оцінки його доходів, витрат, рентабельності та ліквідності. Методи порівняння дозволили зіставити різні фінансові інструменти, що використовуються мікропідприємствами, та визначити їхню ефективність у фінансовому управлінні. PEST-аналіз використано для дослідження впливу макроекономічного середовища (політичних, економічних, соціальних та технологічних факторів) на фінансову діяльність «ФОП Поворознюк» та адаптацію підприємства до змін у зовнішньому середовищі. SWOT-аналіз застосовано для оцінки внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства, визначення його сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, які можуть вплинути на ефективність фінансового механізму. Методи прогнозування використано для розробки рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму «ФОП Поворознюк», оцінки перспектив його розвитку та підвищення фінансової ефективності. Застосування зазначених методів дозволило комплексно дослідити фінансовий механізм управління фінансами мікропідприємства та сформулювати обґрунтовані висновки щодо його удосконалення..

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані для розробки ефективних підходів до управління фінансовими ресурсами мікропідприємств, що сприятиме підвищенню їхньої фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Отримані результати можуть бути застосовані підприємцями для оптимізації фінансових потоків, а також органами державного управління для розробки програм підтримки малого бізнесу.

Структура роботи. Відповідно до мети та завдань дослідження робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел із 63 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 60 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Сутність та функції фінансового механізму

Ефективна фінансова політика характеризується насамперед розвитком національної економіки та її реального сектора. Відсутність позитивних змін у фінансово-економічній діяльності суб'єктів економічних відносин свідчить про необхідність впровадження ефективних інструментів фінансового механізму як на макро-, так і на мікрорівнях. На сьогодні немає єдиного підходу до визначення поняття «фінансовий механізм». Війна деструктивно впливає на господарську діяльність суб'єктів господарювання, організацію їхніх фінансових відносин, управління фінансовими ресурсами, а отже, і на функціонування фінансового механізму. В умовах численних підходів до обґрунтування змісту фінансового механізму (таблиця 1.1) загалом бракує однозначності в його розумінні.

Деякі дослідники вбачають у ньому систему управління, інші акцентують увагу на фінансових методах і важелях [17]. Функціонування фінансового механізму базується на організаційно-правових засадах і фінансовій інформації, які забезпечують ефективне управління фінансами [20]. У вузькому розумінні фінансовий механізм – це набір конкретних фінансових методів і важелів, що сприяють формуванню і використанню фінансових ресурсів для забезпечення функціонування держави, бізнесу та населення.

У сучасній економічній літературі фінансовий механізм розглядається через два основні підходи [39, с. 173]:

1. як інструмента впливу;
2. як системи управління..

Перший трактує його як засіб впливу держави та підприємств на економіку і суспільство. Другий визначає механізм як організацію роботи економіки й фінансів [34]. Саме перший підхід заслуговує на особливу увагу, адже ефективний розвиток економіки неможливий без активної ролі держави.

Управління господарством вимагає наявності відповідного механізму, який дозволяє забезпечити сталий розвиток національної економіки.

Таблиця 1.1. Підходи до трактування поняття «фінансовий механізм»*

Підходи	Автори	Визначення
Фінансовий механізм як функціонування фінансів	Н.Г. Метеленко, О.П. Шульга	Фінансовий механізм – це функціонування самих фінансів організації, матеріальною основою яких є грошові потоки [39, с. 172].
	О.Д. Василик	На макрорівні фінансовий механізм – це комплекс форм і методів створення й використання фінансових ресурсів для економічного розвитку та соціальних потреб [5, с. 102].
	О.М. Ковалюк	Фінансовий механізм реалізує свої функції через прогнозування, планування, стимулювання, координацію, організацію, регулювання та контроль [20].
Фінансовий механізм як система методів і інструментів	І.С. Кондіус	Фінансовий механізм – це система методів, прийомів та інструментів, які впливають на матеріальний стан і розвиток організації [23, с. 120].
	В.П. Синчак, В. Кульбачний	Фінансовий механізм визначається з точки зору його призначення та засад функціонування державних фінансів і фінансів суб'єктів господарювання. Він поєднує кінцеві результати, закріплені в нормативних документах відповідного рівня, які досягаються через основні функції – фінансове забезпечення та фінансове регулювання. [50, с. 109].
	Ю.О. Лупенко, Ю.Д. Радіонов	Інструментарій для управління державними фінансами, спрямований на вдосконалення їхньої системи [33, с. 64].
	І.І. Чуницька, О.О. Позднякова	Фінансовий механізм – ключовий елемент організації фінансової політики підприємств [58, с. 85].
	Л.О. Боцьора	Фінансовий механізм підприємництва – це сукупність фінансових методів, інструментів і важелів, які взаємодіють на державному, внутрішньому та ринковому рівнях, орієнтованих на виконання економічних, інвестиційних і соціальних завдань [2].
	В. Мацків	Система форм, методів та інструментів акумуляції фінансових ресурсів та їх вкладення в розвиток, технічне переозброєння та модернізацію діяльності, а також державної фінансової підтримки, призначених для організації планування та стимулювання фінансових потоків з метою створення сприятливих умов для їх сталого розвитку [37]
Фінансовий механізм як система	А.М. Поддєрьогін, Білик М.Д., Буряк Л.Д.	Фінансовий механізм ототожнюється із системою управління фінансами на рівні підприємств, державних і місцевих фінансів [57].

управління фінансами	Т.І. Єфименко	Система управління державними фінансами як фінансовий механізм, що забезпечує економічну безпеку [14, с. 40].
	Р.І. Щур	Фінансовий механізм забезпечує управління місцевими фінансами на рівні об'єднаних територіальних громад [60, с. 176].
	С.А. Дяченко	Елементи управління місцевими фінансами в умовах децентралізації формують фінансовий механізм [12, с. 266].
	М.С. Курков	Система управління фінансами підприємств із використанням сучасних інформаційних технологій [29, с. 145].
	В.В. Маліков	Фінансовий механізм як алгоритм побудови системи управління фінансами на підприємстві [36, с. 347].
	Е.В. Кадебська, І.Д. Фаловська, М.М. Півнюк	Фінансовий механізм розглядається як система управління підприємством із акцентом на напрямки його вдосконалення [16, с. 24].
Фінансовий механізм як частина господарського механізму	М.І. Крупка, М.О. Руцишин	Фінансовий механізм державно-приватного партнерства забезпечує інноваційний розвиток підприємств [28, с. 92].

*Примітка. Складено автором.

На макрорівні фінансовий механізм є частиною єдиної фінансової системи, яка охоплює фінанси на макро- і мікрорівнях (об'єкт системи), фінансові органи та інститути (суб'єкт системи) та сам механізм як інструмент взаємодії цих елементів [17]. Він стимулює всі етапи відтворення: виробництво, розподіл, обмін і споживання, забезпечуючи умови для дії економічних законів. Усі його елементи повинні працювати узгоджено та ефективно в єдиній системі.

Фінансовий механізм як система управління [39, с. 173; 23, с. 123] акцентує увагу на взаємодії фінансових підрозділів підприємства, а також їхній координації з іншими функціональними структурами. У цьому підході фінансовий механізм ототожнюється із системою управління фінансами. Науковці досліджують такі системи на різних рівнях: державних фінансів [33; 26; 14], місцевих фінансів [60; 12], а також фінансів підприємств [29; 36]. Це вимагає уточнення наукових підходів до визначення сутності фінансового механізму, враховуючи його місце в системі управління фінансами. Таке уточнення дозволить усунути дублювання понять, розкрити роль фінансового

механізму держави та визначити його взаємозв'язок із фінансовими механізмами інших суб'єктів у рамках загальної системи управління фінансами.

Згідно з О. М. Ковалюком, фінансовий механізм реалізує свої функції через прогнозування, планування, стимулювання, координацію, організацію, регулювання та контроль [20]. В.П. Синчак та В. Кульбачний пропонують визначити фінансовий механізм з позиції його призначення та принципів функціонування як державних фінансів, так і фінансів суб'єктів господарювання.

Н.Г. Метеленко та О.П. Шульга [39, с. 172] трактують фінансовий механізм як процес функціонування фінансів організації. Таким чином, грошові потоки виступають матеріальною основою фінансових відносин. Їхнє формування та регулювання відбувається згідно з визначеними нормами та певним порядком, що й становить сутність фінансового механізму.

У свою чергу, І.С. Кондіус характеризує фінансовий механізм як комплекс методів, прийомів та інструментів [23, с. 122], які забезпечують формування та вплив на фінансовий стан і розвиток організації. Отже, у цьому випадку фінансовий механізм розглядається через призму впливу зовнішнього середовища і виступає ключовим чинником впливу на економіку організації.

Фінансовий механізм як інструмент впливу [23, с. 123] зосереджується на досягненні стратегічних завдань підприємства, таких як зростання прибутку, зниження ризиків чи підвищення конкурентоспроможності. У межах цього підходу аналізуються фінансові інструменти, методи управління фінансовими ресурсами, а також аспекти фінансового контролю й аудиту.

У науковій літературі фінансовий механізм розглядається як практична схема використання фінансових важелів для регулювання економічних процесів на різних рівнях управління. Його можна визначити як комплекс форм і методів, закріплених у законодавстві, що забезпечують ефективне використання фінансових ресурсів для відтворення природних і економічних ресурсів.

Так, Л. О. Боцьора розглядає фінансовий механізм підприємництва як сукупність фінансових методів, інструментів і важелів, які взаємодіють на державному, внутрішньому та ринковому рівнях. Він орієнтований на виконання

економічних, інвестиційних і соціальних завдань підприємств при належній нормативно-правовій, інформаційній, інституційній та інфраструктурній підтримці [2].

Зазначені підходи до визначення сутності фінансового механізму є взаємодоповнювальними. Разом із цим у літературі [58; 28] виділяють і третій підхід, який розглядає фінансовий механізм у контексті загального управління підприємствами, галузями та підприємництвом. Цей підхід дозволяє враховувати галузеві особливості, зокрема сезонні, які впливають на організацію фінансів і фінансових відносин у різних секторах економіки. Однак така розмаїтість трактувань і назв фінансових механізмів породжує додаткові дискусії. Прихильники цього підходу стверджують, що фінансовий механізм є «частиною господарського механізму та універсальним інструментом для всієї фінансової системи країни» [39, с. 179], що також є слушним твердженням.

У підходах до розуміння фінансового механізму науковці опираються на дві базові категорії – «фінанси» (притаманну фінансовій науці) та «механізм» (яка походить із технічних наук). Це стає причиною різноманітних трактувань, що викликають наукову полеміку. Одним із найбільш прийнятих визначень є підхід професора О.Д. Василика, який характеризує фінансовий механізм на макрорівні як «комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених форм і методів створення та використання фінансових ресурсів для економічного розвитку та задоволення соціальних потреб громадян» [5, с. 102]. На цьому рівні фінансовий механізм реалізується через форми, методи, організаційні заходи та правові положення, які визначають сутність функціонування державних фінансів. Як зазначає О.Д. Василик, «саме завдяки державним фінансам досягається кінцевий результат господарської діяльності держави» [5, с. 102].

Існування фінансового механізму забезпечується за рахунок двох основних функцій – фінансового забезпечення та фінансового регулювання. Ці складові визначають його специфіку та дозволяють відрізнити фінансовий механізм від інших видів механізмів (економічного, організаційного тощо), які також базуються на понятті «механізм».

Хоча дослідники по-різному визначають фінансовий механізм, вони погоджуються, що він є інструментом реалізації фінансової політики, створеним суб'єктами фінансової системи. При цьому його функціонування базується на дії об'єктивних економічних законів, які мають враховуватися при формуванні фінансової політики. Основними елементами фінансового механізму є методи, важелі, інструменти, а також нормативно-правове, інформаційне й організаційне забезпечення [17].

Детальний аналіз наявних визначень фінансового механізму дозволив виділити основні концептуальні підходи до його розуміння, які знайшли відображення в сучасній фінансово-економічній літературі. Серед них:

- організація фінансів і фінансових відносин як на рівні національного господарства, так і на рівні окремих суб'єктів (держави, галузей, підприємств);
- управління фінансовими ресурсами;
- забезпечення та регулювання господарської діяльності підприємств, а також економічного і соціального розвитку суспільства;
- система управління фінансами або фінансовими відносинами;
- система управління фінансовими ресурсами;
- система фінансового управління господарською діяльністю.

Виходячи з цього, фінансовий механізм суб'єктів підприємництва можна трактувати як сукупність взаємозалежних форм, методів, інструментів та важелів управлінського впливу, що забезпечують оптимальний рух фінансових потоків на всіх етапах циклу – від формування до розподілу та використання фінансових ресурсів. Усе це має відповідати законодавчим, нормативним, інформаційним, кадровим і технічним вимогам і спрямованості на досягнення стратегії стійкого розвитку як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Такий підхід відповідає концепції фінансового механізму як інструменту управлінського впливу.

Основою фінансового механізму є процес формування фінансових ресурсів, який використовує систему фінансового забезпечення. З позиції

системного підходу фінансове забезпечення включає не тільки чітко структуровані управлінські процедури, а й методи та умови їх реалізації, які залежать від нормативно-правового регулювання. Таким чином, фінансове забезпечення можна розглядати як наступний процес, спрямований на досягнення конкретних результатів підприємницькими структурами, державними органами та фінансовими інститутами. Воно сприяє сталому розвитку підприємств і підвищенню їх ролі у вирішенні соціально-економічних завдань.

Призначення фінансового механізму зводиться до двох основних функцій:

1. фінансового забезпечення;
2. фінансового регулювання економічних і соціальних процесів у державі.

Фінансовий механізм здійснює ключову роль у формуванні пропорцій розподілу та перерозподілу новоствореної вартості. Проте недоліки в його функціонуванні можуть призвести до виникнення низки економічних, соціальних і фінансових проблем. У вітчизняній практиці до таких проблем відносять [37]:

- Економічні: сировинна спрямованість економіки, залежність від коливання світових цін на природні ресурси, виробництво металургійної та хімічної промисловості, високий рівень інфляції та слабкий платоспроможний попит населення.
- Соціальні: значна диференціація доходів громадян, низький рівень життя населення.
- Фінансові: концентрація фінансового механізму в руках суб'єктів, які часто діють в інтересах окремих соціальних груп осіб, а не суспільним загалом.

Ефективність фінансового механізму залежить від конкретних галузей, у яких працюють господарюючі суб'єкти. Галузева належність впливу на природу грошових відносин, формування фондів і напрями їх використання, систему розподілу прибутку та відносини з державними фінансами.

Основними елементами фінансового механізму є різноманітні форми, методи, важелі та інструменти, а також їх забезпечення – нормативно-правове,

організаційне, інформаційне, кадрове та технічне. Серед стимулів розвитку підприємництва можна виділити економічні, соціально-психологічні та організаційні чинники. Вони сприяють задоволенню потреб суспільства і мотивують підприємство до використання своїх внутрішніх можливостей.

Ефективність фінансового механізму досягається лише за умови злагодженої роботи всіх його компонентів. Система стимулювання підприємництва має створити такі умови, для яких підприємства різних галузей будуть зацікавлені у підвищенні конкурентоспроможності, освоєнні нових ринків, раціональному використанні ресурсів, модернізації виробництва та покращенні якості продукції.

Таким чином, фінансовий механізм – це комплекс взаємопов’язаних форм, методів, важелів і інструментів, які забезпечують ефективне управління фінансовими ресурсами. Попри різноманітність наукових підходів до трактування поняття «фінансовий механізм», усі вони сходяться на думці, що цей інструмент має системний характер і виконує важливі функції, такі як фінансове забезпечення, фінансове регулювання, прогнозування, планування, стимулювання, координація та контроль. Фінансовий механізм реалізується через організацію грошових потоків, систему методів, важелів та інструментів, які впливають на формування й використання фінансових ресурсів суб’єктів господарювання.

Функції фінансового механізму спрямовані на створення умов для сталого розвитку економіки через забезпечення оптимального розподілу фінансових ресурсів, регулювання господарських процесів і стимулювання економічної активності. При цьому на макрорівні фінансовий механізм виступає частиною фінансової системи держави, забезпечуючи її соціально-економічний розвиток. На мікрорівні він охоплює фінанси підприємств, спрямовуючи їх на досягнення стратегічних і операційних цілей.

1.2. Інструментарій управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва

Ефективне управління фінансами є ключовим чинником стабільного функціонування суб'єктів мікропідприємництва, які відіграють важливу роль у розвитку економіки. Мікропідприємства характеризуються високою мобільністю, здатністю швидко адаптуватися до змін ринкових умов і створювати робочі місця, що особливо актуально в умовах економічної нестабільності. Разом із тим, їх фінансова діяльність стикається з низкою обмежень, зокрема недостатністю фінансових ресурсів, складністю доступу до зовнішнього фінансування та значною чутливістю до змін у податково-правовій базі. У цих умовах особливого значення набуває інструментарій управління фінансами, який забезпечує оптимальне використання обмежених ресурсів, підтримання ліквідності, фінансову стабільність та можливість розвитку. Суб'єкти мікропідприємництва використовують широкий спектр фінансових інструментів і методів, таких як управління грошовими потоками, фінансове планування, аналіз витрат, управління ризиками та залучення доступних фінансових джерел.

Особливі умови функціонування мікропідприємств потребують розробки ефективного фінансового механізму, що включає окремі складові, зокрема інструменти, здатні вирішувати як поточні, так і перспективні завдання виходу з кризового стану та забезпечення подальшого розвитку. Такий підхід має на меті лише подолання тимчасових фінансових труднощів, а й створення основи для сталого функціонування мікропідприємств.

Розглянемо основні інструменти управління фінансами мікропідприємств. Управлінський вплив фінансового механізму реалізується через використання фінансових інструментів. Водночас державне фінансове регулювання базується на застосуванні фінансових інструментів та важелів, які здатні стимулювати або стримувати господарську діяльність [39].

Фінансовий механізм управління базується на використанні як зовнішніх, так і внутрішніх інструментів впливу (рис. 1.1), які включають фінансове забезпечення, методи та заходи, фінансові відносини й важелі. До ключових інструментів слід віднести: державне та інвестиційне фінансування, оскільки в кризових умовах діяльність мікропідприємств надзвичайно складно забезпечити власні ресурси для розвитку [41].

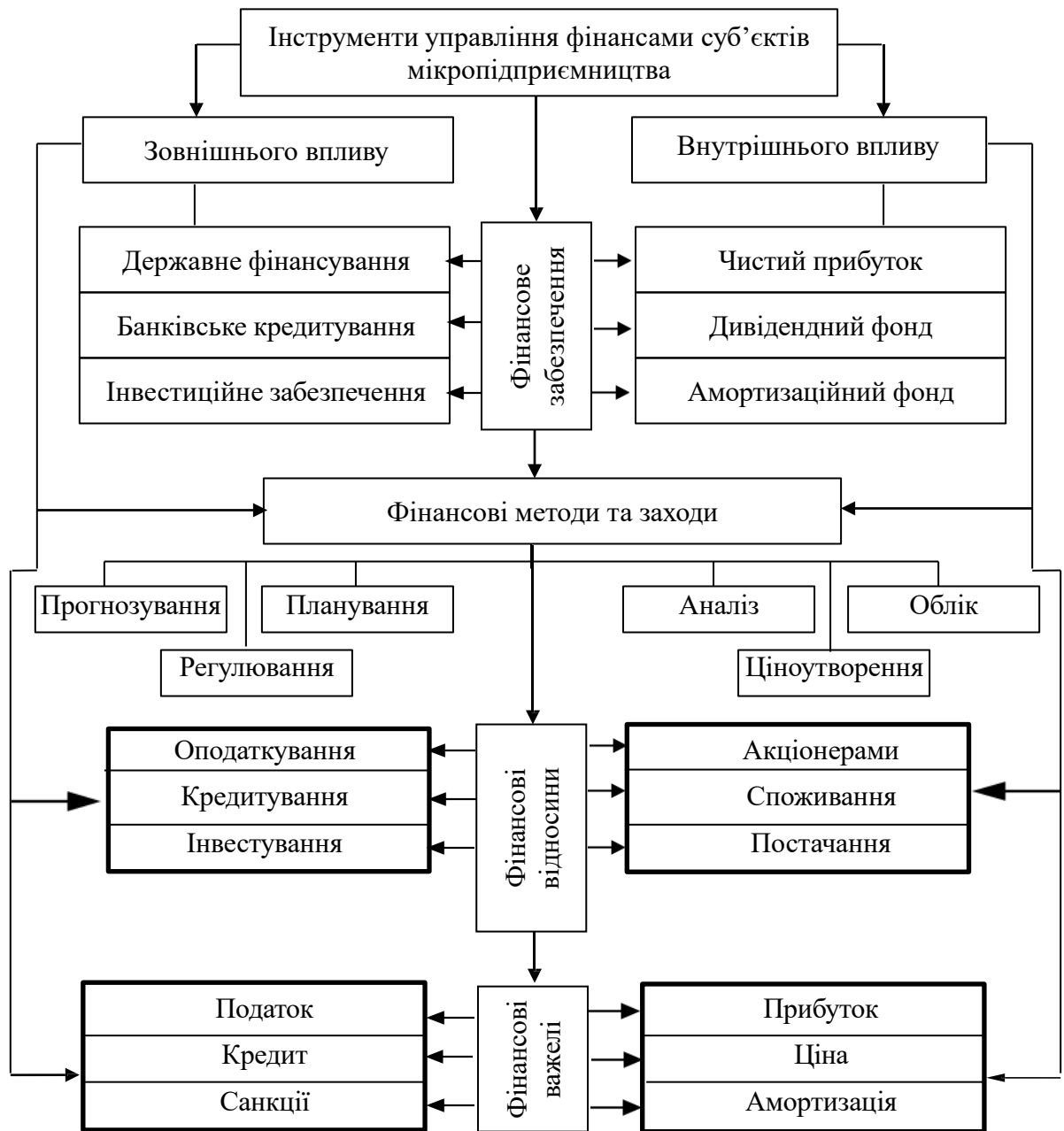

Рисунок 1.1. Інструменти управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва*

*Примітка. Складено на основі [41].

До власних джерел фінансування суб'єктів підприємництва відносяться прибуток і амортизаційні відрахування, тоді як до залучених джерел належать ресурси фінансово-кредитної сфери, державна підтримка, кошти вітчизняних і міжнародних фондів та організацій, а також фінансові ресурси приватних осіб. Враховуючи, що рівень прибутковості підприємств малого бізнесу залишається здебільшого невисоким, ключову роль у їхньому розвитку відіграють саме залучені фінансові ресурси. Однак фінансово-кредитні установи розглядають таке фінансування як інвестування, що супроводжується високими витратами та ризиками. Розвиток суб'єктів підприємництва неможливий без державної підтримки, але важливо створити стимули для їхнього активного й ефективного інноваційного розвитку.

Фінансовий метод визначається як «спосіб впливу фінансових відносин на економічні процеси з метою досягнення певної мети» [45]. До таких методів належать: планування, прогнозування, регулювання, облік, аналіз, ціноутворення.

У сучасних умовах особливу роль у фінансовому забезпеченні підприємництва мають відігравати державне фінансування й інвестиційні ресурси, адже багатьом підприємствам складно акумулювати достатній обсяг власних фінансових ресурсів для подальшого розвитку.

На основі обраних джерел фінансування необхідно визначити основні фінансові методи та заходи, які враховують зовнішні умови й адаптуються для подальшої організації фінансових відносин. До таких інструментів належать прогнозування, планування розвитку, а також індикатори й важелі, що сприяють створенню й ефективному використанню фінансових ресурсів підприємств. Застосування цих інструментів дозволяє формувати фінансові фонди, які реалізуються через активи в процесі господарської діяльності.

Ефективність фінансового механізму досягається за рахунок поєднання зовнішніх і внутрішніх фінансових важелів, таких як податки, кредити, прибутки, гармонійні ціни, та амортизація. Кожен із цих індикаторів дає інформацію для аналізу поточного стану й прогнозування перспектив розвитку.

Фінансові інструменти є конкретними способами реалізації фінансових методів, які безпосередньо впливають на розвиток підприємства [41]. Фінансові важелі — це засоби, що дають змогу активізувати діяльність підприємств і сприяють їхньому розвитку [41]. До фінансових важелів відносяться: податкові ставки, розмір мінімальної заробітної плати, амортизаційні норми, плани й прогнози розвитку, програми підтримки підприємництва, чистий прибуток, власний капітал, грошові фонди, амортизаційні відрахування, кошти від реалізації ліквідних активів, кредиторська заборгованість, спонсорські кошти, лізинг, факторинг, форфейтинг, дотації, субвенції, програмно-цільове фінансування. Також до них належать банківські кредити, позики кредитних спілок, інвестиційне кредитування, державні кредити, податкові пільги для банків, що спрямовують кошти на кредитування малого бізнесу, капітальні інвестиції, купівля акцій та цінних паперів, франчайзинг, венчурне фінансування, державні закупівлі, часткова компенсація відсотків за кредитами, оптимізація податкового планування, податки, збори, обов'язкові платежі, штрафи, податкові канікули, податкові інвестиційні кредити, відстрочення податкових зобов'язань, страхові витрати та гарантії.

Як зазначає М. В. Максимчук, серед фінансових інструментів підтримки мікропідприємництва важливу роль відіграють механізми часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитами для підприємств, які впроваджуються регіональними органами влади, а також надання інноваційних, маркетингових і консалтингових ваучерів для підприємців. Помітних змін зазнала й система податкового регулювання підприємницької діяльності. Зокрема, важливими важелями є місцевий податок на нерухоме майно, туристичний збір, земельний податок, орендна плата за землю та ставки єдиного податку для 1-ї та 2-ї груп [35].

Еволюція підходів до розуміння фінансових інструментів привела до їхнього сучасного трактування. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку IAS 32 визначає фінансовий інструмент як будь-який контракт, який спричиняє виникнення фінансового активу в одного суб'єкта та фінансового зобов'язання

або капітального інструмента в іншого. Це визначення дозволяє охопити широкий спектр фінансових відносин, включаючи мобілізацію, розподіл, використання та формування фінансових ресурсів [39].

Фінансові інструменти є ключовим елементом фінансового механізму, а їхнє застосування безпосередньо впливає на процеси управління фінансовими ресурсами. Комбінації фінансових інструментів, що створюють різні форми фінансового забезпечення, мають регулюючий потенціал, який визначає результативність господарської діяльності. Фінансовий механізм управління мікропідприємствами розвивається як система інструментів, що забезпечує зовнішній і внутрішній вплив на реалізацію стратегії розвитку в умовах зміненої економічної ситуації. Ефективне застосування цього механізму погіршення подолання кризових явищ і забезпечує конкурентоспроможність мікропідприємств.

Фінансовий механізм управління мікропідприємствами базується на поєднанні внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування, серед яких власний капітал, кредити, державна підтримка, гранти, венчурне фінансування та інші форми інвестицій. Використання таких фінансових методів, як планування, прогнозування, аналіз витрат і ризик-менеджмент, дозволяє підприємствам адаптуватися до змін економічного середовища та ефективно реалізовувати свої стратегії розвитку. Застосування фінансових інструментів відіграє вирішальну роль у підтримці стійкості мікропідприємств, оскільки вони сприяють формуванню фінансових фондів, оптимізації податкового навантаження та забезпеченню доступу до кредитних ресурсів. Водночас державне фінансове регулювання та податкові стимули є важливими факторами, що визначають умови функціонування малого бізнесу.

Таким чином, ефективне управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва базується на раціональному використанні фінансових інструментів та методів, що дозволяють не лише подолати фінансові труднощі, а й забезпечити стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА

2.1. Аналіз структури та інструментарію фінансового механізму суб'єкта мікропідприємництва

Фінансовий механізм суб'єкта мікропідприємництва є ключовим елементом його діяльності, що включає систему методів, інструментів та важелів для управління фінансовими ресурсами. В умовах обмеженого доступу до капіталу, високих операційних ризиків та нестабільного економічного середовища мікропідприємства змушені застосовувати гнучкі фінансові стратегії для забезпечення сталого функціонування.

Розглянемо фінансовий механізм на матеріалах «ФОП Поворознюк», що займається діагностикою, ремонтом та обслуговуванням електронних пристроїв, таких як смартфони, ноутбуки, планшети та інша побутова електроніка. На мікропідприємстві працює 8 осіб, кожен знає свої функціональні обов'язки і дотримується їх.

Основна діяльність «ФОП Поворознюк» включає:

- діагностику технічних несправностей.
- ремонт смартфонів, ноутбуків, планшетів та іншої електроніки.
- заміна комплектуючих (дисплеїв, батарей, роз'ємів, клавіатур тощо).
- чистка пристроїв від пилу та відновлення після механічних пошкоджень.

- технічна консультація клієнтів щодо експлуатації пристроїв.

«ФОП Поворознюк» має злагоджену структуру, що забезпечує ефективну роботу та високу якість обслуговування. До основних відділів входять:

- приймання замовлень – співробітники приймають пристрої на ремонт, проводять первинну консультацію клієнтів та створюють замовлення у CRM-системі.

- технічний відділ – інженери, які виконують діагностику та ремонт техніки.
- відділ видачі готових пристроїв – відповідає за перевірку виконаної роботи та передачу пристрою клієнту.
- адміністрація та управління – керівники, що організують роботу, займаються фінансами та маркетингом.

Місія мікропідприємства полягає у забезпеченні якісного та оперативного ремонту електронних пристроїв, що сприяє збереженню техніки та задоволенню потреб клієнтів.

Аналіз фінансового механізму «ФОП Поворознюк» дозволяє визначити ключові джерела фінансування, інструменти управління доходами та витратами, а також методи оптимізації фінансових потоків (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1. Структура фінансового механізму «ФОП Поворознюк»*

Компонент	Опис	Використання
Фінансове планування	Формування бюджету, прогнозування доходів і витрат	Використання Excel для аналізу фінансових потоків
Управління грошовими потоками	Контроль надходжень і витрат, управління ліквідністю	Оптимізація строків оплати клієнтів, своєчасна оплата податків
Оподаткування	Вибір системи оподаткування для мінімізації податкових зобов'язань	Використання спрощеної системи оподаткування (єдиний податок)
Фінансові ресурси	Власні та залучені кошти для ведення бізнесу	Доходи від надання послуг, банківські кредити
Фінансові інструменти	Засоби для здійснення та контролю фінансових операцій	Розрахунковий рахунок у банку, електронні платіжні системи
Державна підтримка	Використання доступних програм підтримки малого бізнесу	Пільгове кредитування
Фінансовий контроль та аналіз	Оцінка фінансового стану, прогнозування ризиків	Контроль витрат, ведення бухгалтерії
Фінансові резерви	Формування резервних фондів для покриття ризиків	Відкладання частини грошових коштів для непередбачених витрат

*Примітка. Складено автором.

Фінансовий механізм «ФОП Поворознюк» побудований на взаємодії декількох ключових елементів, які забезпечують ефективне управління ресурсами. Основу складає фінансове планування, яке дозволяє прогнозувати

доходи та витрати, а також оптимізувати бюджет. Важливим є управління грошовими потоками, що включає контроль надходжень та своєчасне виконання фінансових зобов'язань. Фінансові ресурси мікропідприємця формуються з власних прибутків, а також кредитів. Важливим компонентом є фінансові інструменти, такі як банківські рахунки та електронні платіжні системи, які забезпечують гнучкість у проведенні операцій.

Впродовж 2019-2023 років спостерігається поступове зростання загального обсягу фінансових ресурсів підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Динаміка формування фінансових ресурсів «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки*, грн

Рік	Власні кошти	Залучені кошти (кредити, інвестиції)	Фінансова підтримка (пільгові кредити)	Загальні фінансові ресурси
2019	500000	100000	0	600000
2020	550000	150000	0	700000
2021	600000	200000	0	800000
2022	650000	300000	100000	1050000
2023	1200000	700000	400000	2300000

*Примітка. Складено автором.

З наведеної табл. 2.2. видно, що власні кошти щороку збільшувалися, особливо суттєвий приріст відбувся у 2023 році, що пов'язано зі зростанням прибутковості бізнесу. Залучені кошти також демонструють позитивну динаміку: у 2019-2021 роках підприємство обмежувалося мінімальними позиковими ресурсами, проте в 2022-2023 роках значно збільшило використання кредитів та інвестицій. Починаючи з 2022 року «ФОП Поворознюк» скористався державною програмою пільгового кредитування «5-7-9%», що дозволило йому залучити фінансові ресурси на вигідних умовах для підтримки та розвитку бізнесу. Завдяки зниженій процентній ставці та гнучкому графіку погашення кредиту підприємець зміг оптимізувати грошові потоки, спрямувати кошти на операційну діяльність і покращити фінансову стійкість. Загальний обсяг фінансових ресурсів зріс майже в чотири рази з 2019 до 2023 року, що забезпечує підприємству ширші можливості для розвитку та інвестицій у бізнес.

Водночас грантовими програмами «ФОП Поворознюк» не користувався, що може бути зумовлено відсутністю відповідних заявок або ж невідповідністю умовам грантових програм. Це означає, що фінансування його підприємницької діяльності відбувалося переважно за рахунок власних коштів та залученого пільгового кредиту, без використання безповоротної фінансової допомоги від держави чи міжнародних організацій.

Для кращого візуального сприйняття тенденцій змін у структурі фінансових ресурсів доцільно представити динаміку їх формування у вигляді графіка (рис.2.1). Це дозволить наочно оцінити співвідношення між власними, залученими коштами та фінансовою підтримкою впродовж аналізованого періоду, а також виявити ключові зміни у фінансовій стратегії підприємства.

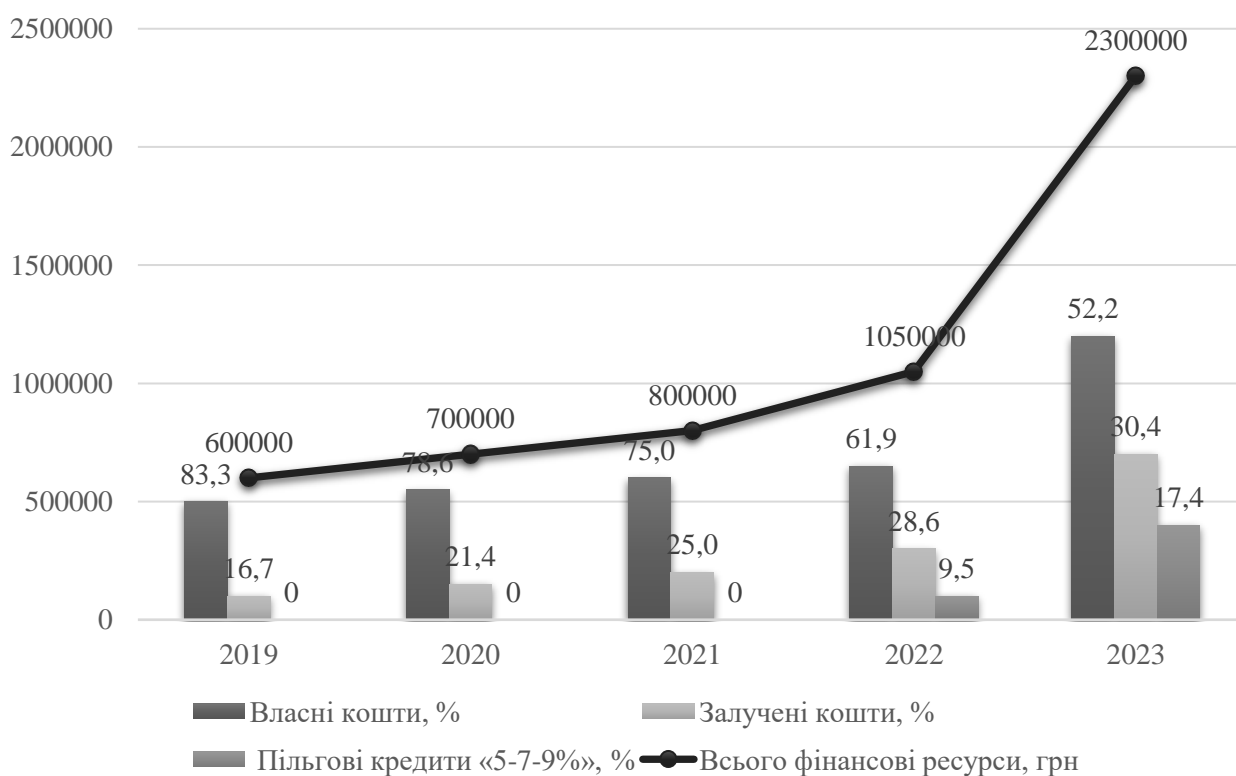

Рисунок 2.1 – Динаміка та структура формування фінансових ресурсів «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки *

*Примітка. Складено автором.

Одним із визначальних компонентів фінансового механізму є система оподаткування, оскільки вибір спрощеної системи дозволяє мінімізувати

податкове навантаження. Динаміка сплати податків «ФОП Поворознюк» також демонструє стабільне зростання (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Динаміка сплати єдиного податку та ЄСВ «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки*, грн

Рік	Єдиний податок	ЄСВ (єдиний соціальний внесок)	Загальна сума податків
2019	20 000	30 000	50 000
2020	30 000	35 000	65 000
2021	60 000	40 000	100 000
2022	85 000	80 000	165 000
2023	100 000	120 000	220 000

*Примітка. Складено автором.

Як видно з табл. 2.3, сума єдиного податку та ЄСВ щорічно збільшувалася, що свідчить про підвищення доходів підприємства. Найбільший приріст спостерігався у 2023 році, коли загальна сума податкових зобов'язань зросла у 2,75 раза порівняно з 2022 роком. Це може бути пов'язано з розширенням діяльності, зростанням чисельності працівників, збільшенням обороту та відповідним підвищенням бази оподаткування. Збільшення відрахувань до ЄСВ може вказувати на зростання офіційних доходів та підвищення рівня соціального забезпечення працівників. Загалом фінансові показники підприємства свідчать про позитивні тенденції, що забезпечують стабільність бізнесу та його здатність виконувати податкові зобов'язання.

Для наочного представлення змін у структурі податкових платежів доцільно побудувати графік (рис. 2.2), який дозволить візуально оцінити динаміку сплати єдиного податку та ЄСВ. Це допоможе простежити, як змінювалося податкове навантаження підприємства впродовж досліджуваного періоду, а також визначити ключові чинники, що впливали на його формування.

Рисунок 2.2 – Динаміка сплати єдиного податку та ЄСВ «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки*, грн

*Примітка. Складено автором.

Фінансовий механізм мікропідприємця можна поділити на внутрішні та зовнішні складові. До внутрішніх складових можна віднести:

1. Фінансове планування та бюджетування – «ФОП Поворознюк» визначає обсяг необхідних ресурсів, прогнозує витрати та доходи з урахуванням специфіки ринку ІТ-послуг.
2. Управління грошовими потоками – оскільки діяльність включає ІТ-послуги та консалтинг, основним джерелом доходів є безготівкові розрахунки, що потребує ефективного управління дебіторською заборгованістю.
3. Оптимізація витрат – підприємець використовує мінімізацію податкових витрат через спрощену систему оподаткування (група ФОП), що дозволяє знижувати фінансове навантаження.

До зовнішніх складових можна віднести:

1. Державна підтримка – використання податкових пільг, що доступні для ФОП, а також можливе залучення пільгових кредитів для розвитку

бізнесу.

2. Фінансово-кредитні ресурси – можливе залучення банківських кредитів або мікрофінансування для розвитку бізнесу, хоча високі ризики для мікропідприємств обмежують цей інструмент.
3. Взаємодія з партнерами та замовниками – формування довгострокових контрактів та стратегій співпраці для стабілізації грошових потоків.

У процесі управління фінансами мікропідприємством використовуються такі фінансові інструменти:

- Платіжні системи та банківські рахунки – здійснення операцій через безготівкові розрахунки (ПриватБанк, Монобанк тощо).
- Податкове планування – вибір оптимальної системи оподаткування (єдиний податок) для зниження витрат.
- Фінансова аналітика та прогнозування – використання спеціалізованих програм (наприклад, Excel) для аналізу витрат і доходів.
- Фінансові резерви – формування резервного фонду для зниження ризиків, пов'язаних з нестабільністю надходжень.

Таким чином, фінансовий механізм «ФОП Поворознюк» базується на комбінації власних ресурсів, ефективного управління витратами та використання сучасних фінансових інструментів для підтримання стійкості бізнесу. Подальше вдосконалення механізму можливе шляхом залучення зовнішніх фінансових ресурсів та оптимізації податкового навантаження.

2.2. Оцінка управління фінансами суб'єкта мікропідприємництва

Фінансовий стан мікропідприємства є ключовим фактором його стабільного функціонування та розвитку. Управління фінансами визначає здатність підприємця ефективно використовувати наявні ресурси, оптимізувати витрати та формувати стратегію зростання. Оцінка фінансового управління дозволяє визначити сильні сторони бізнесу, які можна підкріпити фінансовими ресурсами, а також слабкі місця, що впливають на дохідність. Аналізуючи показники річного обороту «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки, можна

оцінити динаміку фінансового розвитку, визначити ефективність витрат, оцінити ліквідність підприємства та рівень його фінансової незалежності.

Для комплексної оцінки управління фінансами ФОП Поворознюк доцільно провести SWOT-аналіз та PEST-аналіз, що дозволяють комплексно оцінити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на фінансову стабільність та розвиток бізнесу. PEST-аналіз допоможе визначити макроекономічні чинники, які впливають на фінансову діяльність підприємства (таблиця 2.4), а SWOT-аналіз дозволить оцінити внутрішні можливості та обмеження, а також виявити потенційні загрози та перспективи (рис. 2.3).

Завдяки SWOT-аналізу можна виділити сильні сторони підприємства, зокрема ефективне управління витратами, високу ліквідність та зростання рентабельності, що сприяє фінансовій стабільності. Водночас аналіз слабких сторін дасть змогу визначити можливі проблеми, такі як висока операційна залежність від ринку або ризику фінансування, що впливають на дохідність.

Оцінка зовнішніх можливостей дозволить підприємству виявити шляхи подальшого розвитку, зокрема через залучення фінансової підтримки від державних програм чи розширення ринку послуг. У свою чергу, аналіз загроз допоможе оцінити потенційні виклики, серед яких економічна нестабільність, законодавчі зміни та зростання конкуренції, що можуть впливати на фінансову ефективність підприємства.

Таблиця 2.4. PEST-аналіз «ФОП Поворознюк»*

Фактори	Сильні сторони	Слабкі сторони
Політичні	Стабільність локального законодавства щодо малого бізнесу.	Жорстке регулювання щодо утилізації електронних відходів.
	Програми державної фінансової підтримки підприємництва.	Залежність від імпорту компонентів, які можуть підпадати під санкції.
	Лояльність місцевої влади до бізнесів, які сприяють екології (ремонт або нове виробництво).	Ризик політичної нестабільності, що впливає на бізнес у довгостроковій перспективі.
Економічні	Зростання попиту на ремонт техніки у зв'язку з економічними кризами (вигідніше ремонтувати, ніж купувати нове).	Інфляція, що підвищує вартість запчастин і сервісів.

	Зростаючий ринок вживаної техніки, що потребує обслуговування.	Курсові коливання валют через залежність від імпорту запчастин.
	Потенціал для масштабування через франчайзинг.	Нестабільність доходів клієнтів у періоди економічних спадів.
Соціальні	Підвищення обізнаності про екологію: клієнти надають перевагу ремонту техніки замість покупки нової.	Висока залежність від репутації та відгуків клієнтів.
	Зростаюча цифровізація суспільства, що збільшує кількість гаджетів, які потребують ремонту.	Брак кваліфікованих спеціалістів у сфері ремонту електроніки.
	Орієнтація на молодь, яка частіше користується послугами ремонту.	Відсутність довіри клієнтів до "молодих" мікропідприємств без довгої історії.
Технологічні	Доступ до інноваційних інструментів для діагностики та ремонту техніки.	Швидка зміна технологій, що вимагає постійного оновлення обладнання та знань працівників.
	Зростання кількості онлайн-сервісів для замовлення ремонту.	Залежність від виробників, які можуть обмежити доступ до оригінальних деталей.
	Можливість використання CRM-систем для оптимізації обслуговування клієнтів.	Конкуренція з великими сервісними центрами, які мають більше ресурсів для впровадження нових технологій.

*Примітка. Складено автором.

Результати PEST-аналізу вказують на необхідність врахування макроекономічних умов у процесі фінансового планування та прийняття рішень щодо подальшого розвитку. Важливими факторами залишаються зміни у державній політиці щодо оподаткування мікропідприємств, вплив економічної нестабільності на попит та необхідність технологічної адаптації до сучасних умов ведення бізнесу.

Результати SWOT-аналізу свідчать, що фінансовий стан

«ФОП Поворознюк» є досить стабільним, проте існують фактори, які можуть впливати на динаміку розвитку. Основними сильними сторонами є ефективність управління витратами та висока рентабельність, що дозволяє підприємству нарощувати фінансові ресурси. Водночас слабкими місцями залишаються нестабільність доходів та обмежені можливості фінансування, що може обмежувати зростання.

Значний потенціал для розвитку мають можливості розширення діяльності, використання нових фінансових інструментів та оптимізація оподаткування, що дозволить зменшити ризики та збільшити фінансову

ефективність. Основні загрози пов'язані з економічною нестабільністю, податковими змінами та конкуренцією, що потребує стратегічного підходу до управління фінансами.

Рисунок 2.3 – SWOT-аналіз управління фінансами «ФОП Поворознюк»*

*Примітка. Складено автором.

Далі проведемо, фінансовий аналіз «ФОП Поворознюк» за період 2019-2023 років, який дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, здатність підприємства до адаптації в умовах змін економічного середовища та рівень його фінансової стійкості. Аналіз включає оцінку доходів, витрат, рентабельності,

ліквідності та фінансової автономії, що дає змогу виявити сильні та слабкі сторони бізнесу.

Упродовж п'яти років підприємство демонструвало поступове зростання фінансових показників, що свідчить про успішне управління ресурсами та адаптацію до ринкових умов. Особливо значний ріст спостерігався у 2023 році, що вказує на результативність обраної стратегії та грамотне управління фінансовими потоками. Проведений аналіз дозволить оцінити основні фінансові показники підприємства, виявити його потенціал для подальшого розвитку та сформулювати рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансами.

Аналіз доходів та витрат наведено в табл.2.5, за даними якого видно, що протягом п'яти років річний оборот підприємства зріс майже у 5,5 разів – від 993735 грн у 2019 році до 5 430 942 грн у 2023 році. Найбільший приріст відбувся у 2022-2023 роках, що може бути результатом вдалої фінансової стратегії, розширення діяльності, зростання попиту та оптимізації витрат. До 2021 року фінансові показники залишалися відносно стабільними, проте у 2022 році спостерігався спад у зв'язку з несприятливими економічними умовами. Водночас у 2023 році «ФОП Поворознюк» продемонстрував значне зростання прибутковості – чистий дохід перевищив 2,7 млн грн, що свідчить про успішну реалізацію фінансової стратегії та адаптацію до нових ринкових умов.

Таблиця 2.5. Аналіз доходів, витрат і чистого доходу «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки, грн*

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Річний оборот	993 735	1 000 132	1 300 000	3 435 562	5 430 942
Собівартість продукції	450 000	500 000	600 000	1 041 400	1 640 000
Операційні витрати	300 000	350 000	400 000	632 500	1 000 000
Дохід до оподаткування	243 735	150 132	300 000	1 761 662	2 790 942
Податки	20 000	30 000	60 000	85 000	100 000
Чистий дохід	223 735	120 132	240 000	1 676 662	2 690 942

*Примітка. Складено автором.

За аналізований період показники рентабельності показали позитивну динаміку (табл. 2.6). Рентабельність продажів зросла з 24,54% у 2019 році до 54% у 2023 році, що вказує на зростання прибутковості бізнесу. Рентабельність

активів та власного капіталу значно підвищилася, особливо у 2023 році, що свідчить про ефективне використання ресурсів для отримання прибутку.

Таблиця 2.6. Оцінка рентабельності «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки, %*

Показник	Формула	2019	2020	2021	2022	2023
Рентабельність продажів	$\frac{\text{Дохід до оподаткування}}{\text{Доходи}} \times 100\%$	24,54	15,01	23,08	20,04	54,00
Рентабельність активів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Загальні активи}} \times 100\%$	10,02	10,10	20,10	15,12	70,10
Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Власний капітал}} \times 100\%$	35,04	30,04	45,23	39,55	99,50

*Примітка. Складено автором.

Показники ліквідності «ФОП Поворознюк» (табл. 2.7) значно покращилися у 2023 році, що підтверджує стабільність підприємства. Коефіцієнт поточної ліквідності зріс до 2,95, що означає, що оборотні активи підприємства майже втричі перевищують його короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2023 році становив 2,30, що свідчить про можливість оперативного покриття боргів навіть без врахування запасів.

Таблиця 2.7. Аналіз ліквідності та фінансової автономії «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки*

Показник	Формула	2019	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Короткострокові зобов'язання}}$	1,40	1,50	1,80	2,10	2,95
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{(\text{Оборотні активи} - \text{Запаси})}{\text{Короткострокові зобов'язання}}$	1,10	1,20	1,50	1,80	2,30
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальні активи}}$	0,50	0,55	0,60	0,65	0,70

*Примітка. Складено автором.

Коефіцієнт автономії підприємства зріс протягом усього періоду, і у 2023 році він досяг 0,70, що свідчить про зменшення залежності від зовнішніх фінансових ресурсів.

Таким чином, фінансовий аналіз «ФОП Поворознюк» за 2019-2023 роки показав стійке зростання доходів та ефективне управління фінансовими ресурсами. Основними позитивними тенденціями є збільшення чистого доходу,

зростання рентабельності продажів та власного капіталу, а також покращення показників ліквідності. Особливо значний ріст спостерігався у 2023 році.

Поєднання SWOT- та PEST-аналізу дозволяє глибше оцінити фінансовий механізм «ФОП Поворознюк» та визначити напрямки його оптимізації. Проведений аналіз вказує на те, що «ФОП Поворознюк» має всі необхідні ресурси для подальшого розвитку, зростання масштабів діяльності та підвищення конкурентоспроможності. Для забезпечення подальшого успіху важливо підтримувати високий рівень рентабельності, ефективно управляти активами та використовувати можливості державної підтримки та кредитування.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Розвиток фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікробізнесу у повоєнний період

Розвиток суб'єктів мікробізнесу у повоєнний період значною мірою залежить від стратегічних пріоритетів на різних етапах відновлення економіки, а також від ефективного вибудовування взаємозв'язків між управлінськими процесами та доступними фінансовими ресурсами. Управління фінансами у цей час стає критично важливим, адже воно повинно забезпечувати не лише стабільність, а й поступове зростання бізнесу в умовах невизначеності та змін ринкового середовища.

Якщо розглядати внутрішні процеси організації фінансового управління на прикладі «ФОП Поворознюк», вони ґрунтуються на інтеграції різних фінансових інструментів, що спрямовані на контроль грошових потоків, оптимізацію витрат та використання залучених ресурсів. Підприємницька діяльність цього суб'єкта пов'язана з інформаційними технологіями, що потребує не тільки фінансування операційних процесів, а й забезпечення інвестицій у технологічний розвиток. В умовах повоєнного відновлення особливого значення набуває гнучке управління фінансовими потоками, що дозволяє досягати динамічної рівноваги між ресурсами, ризиками та можливостями зростання.

Період трансформації після війни вимагає від підприємців, включаючи «ФОП Поворознюк», оперативного ухвалення фінансових рішень з урахуванням змін у політиці кредитування, податкового регулювання та державної підтримки малого бізнесу. Важливим фактором є те, що не існує універсальної методики оцінки ефективності фінансового управління, яка б однаково підходила всім підприємствам. Кожен рівень прийняття рішень має власні критерії

ефективності, які залежать від стратегічних цілей підприємства, особливостей фінансових потоків та доступності капіталу.

Функціонування фінансового механізму мікропідприємства у повоєнний період повинно базуватися на двох основних аспектах. По-перше, на забезпеченні достатнього обсягу фінансових ресурсів для підтримки бізнес-діяльності, що включає як власні кошти, так і можливість залучення пільгового кредитування. По-друге, на ефективному перерозподілі цих ресурсів відповідно до актуальних потреб підприємства та ринкових умов.

Для подальшого розвитку «ФОП Поворознюк» важливо вибудувати взаємозв'язки між фінансовими інструментами, які дозволять не лише стабілізувати бізнес, а й сприятимуть його розширенню. Використання програми «5-7-9%» стало одним із ключових чинників підтримки фінансової стабільності підприємства, що дозволило залучити доступні фінансові ресурси. Проте у майбутньому доцільно розглядати альтернативні джерела фінансування, зокрема венчурні інвестиції, державні програми підтримки технологічного бізнесу та оптимізацію податкових платежів.

Водночас, фінансовий механізм суб'єктів мікропідприємництва у повоєнний період має адаптуватися до змін у соціально-економічному середовищі, враховуючи нові виклики та можливості, пов'язані з відновленням економіки, зміною фіскальної політики та розширенням державних програм підтримки. Традиційні методи управління фінансами потребують модернізації шляхом інтеграції цифрових технологій, розширення джерел фінансування та застосування новітніх інструментів фінансового контролю та прогнозування.

Оновлений фінансовий механізм мікропідприємств повинен включати такі складові:

1. Цифрові фінансові технології (FinTech) – використання сучасних електронних платформ для управління фінансовими потоками, автоматизації бухгалтерського обліку та підключення до онлайн-сервісів кредитування та грантових програм. Наприклад, інтеграція з Open Banking

- дозволяє мікропідприємцям ефективніше контролювати транзакції та аналізувати грошові потоки [29].
2. Розширення джерел фінансування – залучення альтернативних фінансових ресурсів, таких як:
 - Грантове фінансування від міжнародних організацій, спрямоване на підтримку малого бізнесу у відбудові після війни [38].
 - Краудфандингові платформи для отримання коштів від зацікавлених осіб та інвесторів [32].
 - Соціальне інвестування, що дозволяє залучати кошти для розвитку бізнесу з урахуванням соціальної відповідальності [4].
 3. Оптимізація податкового навантаження – розробка індивідуальних стратегій податкового планування із використанням пільг, запропонованих державою для суб'єктів малого бізнесу, що відновлюються після війни [24]. Важливим аспектом є диференційовані ставки податків для підприємств, що працюють у стратегічно важливих секторах.
 4. Гнучке фінансове планування та управління ризиками – адаптація бізнес-моделей до нестабільного економічного середовища. Використання прогнозної аналітики та стрес-тестування фінансових моделей для оцінки потенційних загроз і розробки сценаріїв реагування [36].
 5. Фінансові резерви та страхування ризиків – формування стратегічних резервних фондів для зниження впливу непередбачуваних кризових ситуацій. Використання механізмів страхування ризиків для покриття можливих збитків від коливань попиту, змін у законодавстві чи зовнішніх економічних факторів [10].
 6. Посилення взаємодії з державними та міжнародними фінансовими установами – активна участь у програмах державної підтримки, таких як пільгове кредитування, субсидії та програми компенсації витрат на розвиток бізнесу [9]. Наприклад, розширення програми «5-7-9%» може забезпечити доступ до більш вигідних умов кредитування.

З урахуванням запропонованих удосконалень, фінансовий механізм мікропідприємств у повоєнний період повинен включати взаємопов'язані складові:

1. Фінансове планування – прогнозування доходів і витрат із використанням аналітичних систем [30].
2. Цифрові інструменти управління фінансами – впровадження автоматизованих бухгалтерських систем та FinTech-рішень [29].
3. Державна підтримка – використання податкових пільг, грантів та пільгових кредитних програм [38].
4. Диверсифікація джерел фінансування – залучення інвестицій через краудфандинг та соціальне фінансування [32].
5. Фінансовий контроль та аналіз – використання прогнозного аналізу для управління ризиками та оптимізації ресурсів [36].
6. Формування резервних фондів – створення механізмів захисту від фінансових криз та нестабільності [10].

Запровадження цих елементів дозволить мікропідприємствам підвищити фінансову стійкість, адаптуватися до економічних викликів та забезпечити сталий розвиток у поствоєнний період. Порівняння запропонованого механізму із фактичним, що діє у «ФОП Поворознюк» відображено в табл. 3.1.

Крім того, з метою розвитку фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємства, їм варто впроваджувати сучасні фінансові моделі та методи управління. Насамперед це стосується використання технологій штучного інтелекту (ШІ) для прогнозування витрат та прибутків, що дозволить покращити ефективність фінансових рішень. Іншою перспективною ідеєю є запровадження гнучких моделей ціноутворення, що враховують сезонні коливання попиту та платоспроможність клієнтів.

Також варто розглянути інтеграцію з міжнародними ринками через платформи електронної комерції, що може сприяти збільшенню обсягу продажів та доступу до нових фінансових інструментів.

Таблиця 3.1. Порівняння фактичного та пропонованого фінансового механізму «ФОП Поворознюк»*

Компонент	Опис	Фактичний механізм	Пропонований механізм	Переваги
Фінансове планування	Формування бюджету, прогнозування доходів і витрат	Використовується Excel для аналізу фінансових потоків	Використання автоматизованих систем та аналітики	Точніше прогнозування, мінімізація фінансових ризиків
Управління грошовими потоками	Контроль надходжень і витрат, управління ліквідністю	Оптимізація строків оплати клієнтів, вчасна сплата податків	Автоматизовані платіжні рішення, фінансові API	Покращення ліквідності, зменшення касових розривів
Оподаткування	Вибір систем оподаткування для мінімізації зобов'язань	Спрощена система оподаткування (єдиний податок)	Використання податкових пільг, відстрочення платежів, спрощена система оподаткування	Зменшення податкового навантаження, підвищення доходів
Фінансові ресурси	Власні та залучені витрати для ведення бізнесу	Прибуток від надання послуг, банківські кредити	Додаткові джерела: гранти, краудфандинг, венчурний капітал, соціальне інвестування, комерційні кредити	Збільшення доступу до фінансових ресурсів, диверсифікація
Фінансові інструменти	Засоби для здійснення та контролю фінансових операцій	Розрахунковий рахунок у банку, електронні платіжні системи	FinTech-рішення, мобільні банкінги, Open Banking, автоматизація обліку, онлайн-кредитування	Прискорення транзакцій, зниження операційних витрат
Державна підтримка	Використання доступних програм підтримки малого бізнесу	Пільгове кредитування	Пільгове кредитування, грантове фінансування, субсидії, інвестиційні фонди, фонди підтримки бізнесу, державні гарантії	Додаткові можливості для розвитку, зниження кредитного навантаження, зменшення ризиків неплатоспроможності
Фінансовий контроль та аналіз	Оцінка фінансового стану, прогнозування ризиків	Аналіз прибутковості, контроль витрат, ведення бухгалтерії	Big Data-аналітика, ШІ для прогнозування фінансових показників, стрес-тестування фінансових моделей	Підвищення фінансової стійкості, швидке виявлення проблем та реагування на ризики, зменшення впливу кризи
Фінансові резерви	Формування резервних фондів для покриття ризиків	Відрахування частини прибутку для непередбачених витрат	Створення страхових механізмів, резервних фондів	Мінімізація ризиків банкрутства, підвищення фінансової стабільності
Автоматизовані бухгалтерські системи	Спрощення ведення обліку, зменшення людського фактора	-	Хмарні платформи для бухгалтерії та звітності	Підвищення точності обліку, економія часу
Страховання фінансових ризиків	Захист від непередбачених економічних змін	-	Використання страхових продуктів для підприємців	Мінімізація збитків у кризових ситуаціях

*Примітка. Складено автором.

Запропонований фінансовий механізм базується на розширенні джерел фінансування, цифровізації управлінських процесів та впровадженні сучасних інструментів фінансового планування. Якщо порівнювати фактичний та вдосконалений механізм, можна побачити суттєві зміни у підходах до управління фінансами.

Однією з ключових відмінностей є перехід від традиційного фінансового планування до прогностичного аналізу з використанням цифрових технологій. Автоматизовані системи дозволять значно знизити ризики, пов'язані з неправильним розподілом коштів та недооцінкою витрат. Інтеграція FinTech-рішень забезпечить швидший доступ до платіжних систем, кредитування та фінансового аналізу, що дозволить підприємству оперативніше реагувати на ринкові зміни.

Розширення фінансових ресурсів через залучення грантів, краудфандингу та соціального інвестування дозволить значно зменшити фінансове навантаження на підприємство. Використання грантового фінансування відкриває можливості для оновлення обладнання та масштабування бізнесу без додаткового боргового навантаження. На відміну від комерційних кредитів, гранти не потребують повернення, що забезпечить підвищення фінансової стабільності підприємства.

Державна підтримка також відіграє важливу роль у фінансовому механізмі «ФОП Поворознюк». Раніше підприємство використовувало лише програму пільгового кредитування «5-7-9», однак розширення участі у грантових програмах, субсидіях та державних інвестиційних фондах дозволить отримати додаткові кошти на розвиток бізнесу.

Інтеграція Big Data-аналітики та прогностичних моделей значно покращить фінансовий контроль. Використання штучного інтелекту та аналітичних систем допоможе підприємству швидше адаптуватися до змін у ринковому середовищі та уникнути фінансових ризиків.

Ще одним важливим фактором є формування фінансових резервів та використання страхових механізмів. Це дозволить підприємству знизити вплив

кризових явищ, які можуть виникати через економічну нестабільність або форс-мажорні обставини.

Отже, розвиток фінансового механізму у повоєнний період має враховувати гнучкість управління фінансами, адаптацію до змін економічного середовища та ефективне використання доступних інструментів. Для мікропідприємств, таких як «ФОП Поворознюк», головними завданнями стають стабілізація грошових потоків, залучення вигідного фінансування та оптимізація фінансових витрат, що є необхідною умовою для подальшого зростання та конкурентоспроможності у нових економічних реаліях.

3.2. Основні напрями активізації складових фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва

Ефективне управління фінансами суб'єктів мікропідприємництва вимагає врахування чинників, що впливають на продуктивність, витрати та конкурентоспроможність підприємства. На прикладі «ФОП Поворознюк» можна виділити низку ключових проблем в операційній діяльності, які впливають на ефективність фінансового механізму. Їхнє вирішення є необхідною умовою для підвищення прибутковості та зниження фінансових ризиків.

Однією з головних проблем є неефективність операційних процесів, що проявляється у використанні застарілого обладнання, відсутності сучасних систем управління ресурсами, а також високих витрат на енергоспоживання та технічне обслуговування. Це призводить до зростання витрат, втрати частини клієнтів через тривалі терміни виконання замовлень та зниження конкурентоспроможності (табл. 3.2).

Кожна з зазначених в табл. 3.2 проблем має значний вплив на операційну ефективність підприємства. Вони не лише збільшують витрати, а й знижують доходи через втрату клієнтів та зменшення обсягу замовлень.

Таблиця 3.2. Основні проблеми операційної діяльності «ФОП Поворознюк» та їхній вплив*

№ з/п	Операційна проблема	Вплив на фінансовий стан
1	Використання застарілих інструментів та устаткування	Збільшення часу виконання замовлень, підвищені витрати на ремонт і обслуговування обладнання
2	Відсутність сучасного програмного забезпечення	Зниження точності обліку запасів, затримки в обробці замовлень, втрата клієнтів
3	Обмежена кількість спеціалізованих інструментів	Втрата потенційних клієнтів через неможливість обслуговування новітніх пристроїв
4	Низька точність діагностики	Помилки в ремонті, що призводять до повернення клієнтами техніки, збільшення витрат на гарантійний ремонт
5	Високі витрати на електроенергію	Збільшення операційних витрат, що знижує чистий прибуток
6	Проблеми з тестуванням техніки після ремонту	Низька якість обслуговування, можливі рекамації, зниження довіри клієнтів

*Примітка. Складено автором

Щоб оцінити потенційний ефект від усунення цих проблем, розглянемо прогнозоване зростання доходів та скорочення витрат після впровадження відповідних змін. Прогноз змін у фінансових показниках після усунення операційних проблем відображено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3. Прогноз змін у фінансових показниках після усунення операційних проблем, грн*

№ з/п	Показник	Поточне значення (2022 р.)	Очікуване значення після впровадження змін
1	Річний оборот	3 435 562	4 465 230 – 4 878 230
2	Річний чистий дохід	1 639 570	2 860 745
3	Зниження собівартості ремонту	961 400	865 260 (економія 96 140 грн)
4	Зниження операційних витрат	632 500	537 625 (економія 94 875 грн)

*Примітка. Складено автором

З наведеної табл. 3.3 видно, що якщо усунути основні операційні проблеми, це дозволить:

- Збільшити кількість обслуговуваних клієнтів за рахунок скорочення часу виконання замовлень та розширення спектру послуг. Очікуване зростання – 20-30%.

- Підвищити лояльність клієнтів завдяки покращенню якості сервісу, що призведе до зростання прибутку на 10-15%.
- Оптимізувати витрати шляхом впровадження сучасного програмного забезпечення, що дозволить зменшити адміністративні витрати на 10-15%.
- Очікуване зростання річного обороту становить 30-40%, а чистого прибутку – 74,4%. Такі результати свідчать про те, що вирішення операційних проблем суттєво покращить фінансовий стан підприємства.

Для підвищення ефективності фінансового механізму необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на усунення основних недоліків в операційній діяльності.

1. Модернізація обладнання та інструментів

1.1. Закупівля сучасних програматорів, електронних тестерів та обладнання для діагностики.

1.2. Зменшення витрат на ремонт обладнання та підвищення швидкості обслуговування клієнтів.

2. Впровадження програмного забезпечення для управління процесами

2.1. Автоматизація обліку запасів, управління замовленнями та термінами виконання робіт.

2.2. Зменшення ризику помилок у веденні обліку, покращення планування робіт.

3. Закупівля спеціалізованих інструментів для ремонту нових моделей техніки

3.1. Розширення асортименту послуг, що надаються.

3.2. Збільшення конкурентоспроможності на ринку та залучення нових клієнтів.

4. Оновлення діагностичних інструментів

4.1. Впровадження високоточних тестерів для скорочення часу діагностики.

4.2. Зменшення помилок у визначенні несправностей та підвищення якості ремонту.

5. Оптимізація енергоспоживання устаткування

5.1. Закупівля енергоефективних приладів для зниження витрат на електроенергію.

5.2. Зниження загальних операційних витрат.

6. Впровадження тестових процесів після ремонту

6.1. Покращення контролю якості та зменшення кількості рекламаций.

6.2. Збільшення довіри клієнтів та формування позитивного іміджу.

7. Навчання персоналу

7.1. Підвищення кваліфікації працівників через тренінги та курси.

7.2. Оптимізація робочих процесів та покращення якості ремонту.

Реалізація запропонованих заходів для усунення операційних проблем «ФОП Поворознюк» потребує значних фінансових вкладень. Модернізація обладнання, впровадження автоматизованих систем управління, закупівля спеціалізованих інструментів та навчання персоналу вимагають додаткових інвестицій, які підприємство не завжди може забезпечити виключно за рахунок власних коштів.

Наявний фінансовий механізм мікропідприємства обмежує можливості масштабного оновлення операційних процесів, оскільки основна частина прибутку спрямовується на покриття поточних витрат та забезпечення стабільної ліквідності. Враховуючи обмеженість власних фінансових ресурсів, ефективним рішенням є залучення зовнішніх джерел фінансування.

Основними варіантами фінансування є:

– Безвідсотковий комерційний кредит, що дозволяє підприємству отримати необхідні товари чи послуги з відстрочкою платежу.

– Державні гранти, які надають фінансову підтримку без зобов'язання повернення коштів.

– Програми міжнародної підтримки малого бізнесу, спрямовані на відбудову та розвиток підприємництва в умовах економічної нестабільності.

– Краудфандинг, що дозволяє залучити фінансування від широкого кола інвесторів або клієнтів через спеціалізовані платформи.

– Соціальне інвестування, яке передбачає підтримку бізнесу з урахуванням його соціальної значущості.

Розглянемо кожен із варіантів детальніше.

Комерційний кредит — це товарна форма кредиту, яка надається продавцем покупцеві у вигляді відстрочки платежу за поставлені товари чи надані послуги. У цьому випадку продавець виступає кредитором, а покупець — позичальником [5]. Особливістю такого кредиту є відсутність відсотків за користування, що робить його привабливим для мікропідприємств.

Механізм дії комерційного кредиту передбачає укладання договору між сторонами, в якому визначаються умови поставки товарів або надання послуг, терміни відстрочки платежу та інші важливі аспекти співпраці [57]. Такий підхід дозволяє підприємству отримати необхідні ресурси без негайних фінансових витрат, що сприяє оптимізації грошових потоків та підвищенню ліквідності.

Комерційний кредит є одним із доступних інструментів фінансування для мікропідприємств. Він дозволяє оперативно отримати необхідні кошти для розвитку бізнесу, придбання обладнання або поповнення обігових коштів.

Розглянемо вплив залучення безвідсоткового комерційного кредиту на фінансові показники «ФОП Поворознюк».

Припустимо, що підприємство домовилося з постачальником про відстрочку платежу на 3 місяці на суму 100 000 грн. Ці кошти можуть бути використані для закупівлі додаткових товарів, що дозволить збільшити обсяг реалізації. За умови середньої рентабельності продажів у 20%, додатковий прибуток складе:

Додатковий прибуток = Сума кредиту × Рентабельність

Додатковий прибуток = 100 000 грн × 20% = 20 000 грн

Таким чином, використання безвідсоткового комерційного кредиту дозволить підприємству отримати додатковий прибуток у розмірі 20 000 грн за 3 місяці.

Державні гранти є ефективним інструментом підтримки мікропідприємств, оскільки вони надають фінансову допомогу без необхідності

повернення коштів. В Україні діють кілька програм грантової підтримки для малого та середнього бізнесу.

Одна з актуальних грантових програм — «Власна справа» [8; 61], яка передбачає надання мікрогрантів у розмірі від 50 000 до 250 000 грн для розвитку бізнесу. Умовою отримання гранту є створення 1-2 робочих місць та використання коштів на придбання обладнання, сировини або оренду приміщень.

Прогноз впливу гранту на доходи «ФОП Поворознюк» відображено в табл.3.4. Припустимо, що «ФОП Поворознюк» отримав грант у розмірі 150 000 грн для придбання нового обладнання, що дозволить збільшити продуктивність та обсяг виробництва, а отже, і дохід.

Таблиця 3.4. Прогноз збільшення доходів від використання державного гранту

№ з/п	Показник	Значення
1	Поточний середньомісячний дохід	100 000 грн
2	Очікуване збільшення продуктивності	20%
3	Додатковий місячний дохід	20 000 грн
4	Додатковий річний дохід	240 000 грн
5	Витрати на впровадження	0 грн (грант)
6	Чистий додатковий дохід	240 000 грн

*Примітка. Складено автором

Дані табл. 3.4 свідчать про те, що отримання гранту в розмірі 150 000 грн дозволить «ФОП Поворознюк» придбати нове обладнання без додаткових фінансових витрат. Очікується, що це призведе до збільшення продуктивності на 20%, що еквівалентно додатковим 20 000 грн доходу щомісяця або 240 000 грн на рік. Оскільки грант не потребує повернення, весь додатковий дохід є чистим прибутком підприємства.

У зв'язку з економічними викликами, спричиненими воєнними діями, багато міжнародних організацій надають фінансову підтримку малим підприємствам, що дозволяє їм стабілізувати діяльність та розширювати можливості розвитку.

Однією з ключових програм є Фонд підтримки малого бізнесу від Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) [63], який пропонує мікрогранти та консультаційну допомогу підприємствам, що потребують модернізації та цифровізації. Крім того, Фонд Western NIS Enterprise Fund (WNISEF) надає гранти підприємцям для впровадження інновацій та розвитку технологій у бізнесі [7].

Розглянемо вплив міжнародної фінансової підтримки на діяльність «ФОП Поворознюк» у разі отримання гранту від WNISEF у розмірі 200 000 грн для впровадження CRM-системи та автоматизації обліку замовлень (табл. 3.5).

Таблиця 3.5. Прогноз збільшення доходів від міжнародної фінансової підтримки

№ з/п	Показник	Значення
1	Поточні витрати на адміністрування (щомісячно)	25 000 грн
2	Очікуване скорочення адміністративних витрат завдяки автоматизації	30%
3	Зменшення щомісячних витрат	7 500 грн
4	Додаткова економія на рік	90 000 грн
5	Витрати на впровадження	0 грн (грант)
6	Чистий фінансовий ефект	+90 000 грн

*Примітка. Складено автором

Отримання міжнародного гранту дозволяє автоматизувати адміністративні процеси без залучення власних коштів. Це сприятиме скороченню витрат на управління замовленнями та комунікацію з клієнтами, що щорічно приносить додаткові 90 000 грн чистої економії.

Краудфандинг — це сучасний механізм залучення коштів від широкого кола людей через спеціалізовані платформи [27]. Даний метод дозволяє отримати фінансову підтримку без залучення кредитів чи інвесторів, пропонуючи натомість певні бонуси або послуги. «ФОП Поворознюк» може запустити кампанію на українській платформі Biggggidea або міжнародній Kickstarter, щоб зібрати кошти на оновлення інструментів для ремонту електроніки.

Припустимо, що кампанія з краудфандингу збрала 100 000 грн для закупівлі нового обладнання (табл. 3.6). Це дозволить збільшити швидкість обслуговування та підвищити якість виконаних робіт.

Таблиця 3.6. Прогноз збільшення доходів від краудфандингу

№ з/п	Показник	Значення
1	Поточний середньомісячний дохід	100 000 грн
2	Очікуване збільшення кількості замовлень	15%
3	Додатковий місячний дохід	15 000 грн
4	Додатковий річний дохід	180 000 грн
5	Витрати на впровадження	0 грн (гроші від краудфандингу)
6	Чистий додатковий дохід	180 000 грн

*Примітка. Складено автором

Успішна краудфандингова кампанія дозволить оновити інструменти без фінансового навантаження на підприємство та отримати додаткові 180 000 грн доходу щорічно.

Соціальне інвестування передбачає залучення фінансових ресурсів від фондів, які підтримують соціально значущі проекти. Діяльність «ФОП Поворознюк» спрямована на технологічний розвиток, що дозволяє отримати інвестиції від таких організацій, як Фонд підтримки соціального підприємництва при ООН або Impact Hub Odessa [62]. Припустимо, що підприємство отримало 150 000 грн від соціального інвестора на навчання персоналу та покращення якості послуг (табл. 3.7).

З наведених даних в табл. 3.7, видно що отримані кошти дозволять підвищити професіоналізм працівників, що призведе до збільшення кількості виконаних замовлень та річного доходу на 480000 грн.

Таблиця 3.7. Прогноз збільшення доходів від соціального інвестування

№ з/п	Показник	Значення
1	Поточна кількість замовлень на місяць	400
2	Очікуване збільшення ефективності роботи персоналу	20%
3	Очікуване зростання кількості оброблених замовлень	80
4	Середній чек за послугу	500 грн
5	Додатковий місячний дохід	40 000 грн
6	Додатковий річний дохід	480 000 грн

*Примітка. Складено автором

Таким чином, активізація фінансового механізму управління фінансами «ФОП Поворознюк» неможлива без усунення операційних проблем, що перешкоджають підвищенню ефективності бізнесу. Для їх вирішення підприємству необхідно залучати додаткові фінансові ресурси, оскільки власного капіталу недостатньо для модернізації обладнання, впровадження цифрових технологій та навчання персоналу.

Кожний із запропонованих варіантів фінансування має свої переваги:

- Безвідсотковий комерційний кредит дозволяє отримати необхідне обладнання без значних одноразових витрат та з відстрочкою платежу.
- Державні гранти надають фінансову підтримку без необхідності повернення коштів, що сприяє розвитку підприємства.
- Міжнародні програми підтримки забезпечують фінансування технологічних змін та інновацій.
- Краудфандинг дає можливість залучити кошти від широкого кола зацікавлених осіб без фінансового навантаження.
- Соціальне інвестування допомагає отримати фінансування для розвитку персоналу та покращення якості послуг.

Отримані фінансові ресурси дозволять підприємству знизити операційні витрати, збільшити продуктивність та підвищити рівень доходів. Оптимальне використання запропонованих джерел фінансування сприятиме стійкому розвитку «ФОП Поворознюк», зміцненню його конкурентних позицій та підвищенню фінансової стабільності в умовах післявоєнного відновлення економіки.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження фінансового механізму в управлінні фінансами суб'єктів мікропідприємництва на прикладі «ФОП Поворознюк» сформульовано такі висновки:

1. Фінансовий механізм мікропідприємств є ключовим інструментом управління фінансовими ресурсами, що забезпечує ефективне функціонування та розвиток бізнесу. Його сутність полягає у використанні різноманітних форм, методів і важелів для формування, розподілу та оптимізації фінансових потоків. У процесі дослідження встановлено, що фінансовий механізм мікропідприємств виконує дві основні функції: фінансове забезпечення, що включає формування та використання фінансових ресурсів, і фінансове регулювання, яке спрямоване на управління ризиками, планування та контроль фінансових операцій. У сучасних умовах господарювання, особливо в період повоєнного відновлення економіки, фінансовий механізм мікропідприємств відіграє критичну роль у забезпеченні фінансової стабільності, адаптації до змін ринкового середовища та використанні доступних джерел фінансування. Виявлено, що оптимізація фінансового механізму сприяє підвищенню ефективності управління фінансами, зниженню витрат та посиленню конкурентоспроможності підприємства, що є необхідною умовою для його сталого розвитку.

2. Фінансовий інструментарій є основою управління фінансами мікропідприємств, визначаючи можливості їхнього функціонування, стабільності та розвитку. Дослідження показало, що ефективне управління фінансами забезпечується через використання як внутрішніх, так і зовнішніх інструментів, включаючи власний капітал, кредити, державну підтримку, гранти, венчурне фінансування та інші механізми залучення фінансових ресурсів. Застосування фінансового планування, прогнозування, аналізу витрат, ризик-менеджменту та податкової оптимізації дозволяє мікропідприємствам адаптуватися до змін економічного середовища та ефективно реалізовувати стратегії розвитку. Окрему роль відіграють державні фінансові важелі, такі як

податкові стимули та грантові програми, що сприяють розширенню фінансових можливостей малого бізнесу. Встановлено, що ефективне використання фінансового інструментарію дозволяє зменшити фінансові ризики, підвищити ліквідність і забезпечити стійке зростання підприємства в умовах післявоєнного відновлення економіки.

3. Аналіз фінансового механізму «ФОП Поворознюк» продемонстрував, що його структура складається з внутрішніх та зовнішніх компонентів, які забезпечують ефективне управління фінансовими ресурсами. Дослідження показало, що основні фінансові інструменти підприємства включають фінансове планування, управління грошовими потоками, податкову оптимізацію, а також використання банківських рахунків і платіжних систем. Важливим фактором є залучення пільгового кредитування за програмою «5-7-9%», що сприяє фінансовій стабільності підприємства. Водночас використання грантових програм відсутнє, що може обмежувати можливості подальшого розвитку. Аналіз також виявив, що підприємство активно використовує фінансові резерви для покриття можливих ризиків та підтримки ліквідності. Враховуючи сучасні економічні виклики, подальше вдосконалення фінансового механізму потребує розширення доступу до альтернативних джерел фінансування, підвищення фінансової прозорості та впровадження автоматизованих систем фінансового контролю, що дозволить підвищити ефективність управління та сприятиме стійкому розвитку мікропідприємства.

4. Оцінка управління фінансами «ФОП Поворознюк» засвідчила, що підприємство демонструє стабільне фінансове зростання, ефективно управляє доходами та витратами, а також підтримує високу ліквідність. SWOT- та PEST-аналізи виявили як сильні сторони, такі як ефективне управління витратами та зростання рентабельності, так і потенційні загрози, включаючи економічну нестабільність та конкуренцію. Динаміка фінансових показників за 2019-2023 роки свідчить про значне збільшення обороту та прибутковості у 2023 році, що стало результатом успішної фінансової стратегії та адаптації до ринкових умов. Аналіз ліквідності підтвердив фінансову стійкість підприємства, а зростання

коефіцієнта автономії свідчить про зниження залежності від зовнішнього фінансування. Разом із цим, подальше покращення фінансового управління може бути досягнуто через розширення джерел фінансування, оптимізацію витрат та використання додаткових фінансових інструментів, таких як гранти чи венчурні інвестиції, що сприятиме підвищенню фінансової гнучкості та конкурентоспроможності підприємства.

5. Розвиток фінансового механізму мікропідприємств у повоєнний період визначається необхідністю стабілізації бізнес-процесів, адаптації до змін ринкового середовища та ефективного використання фінансових ресурсів. На прикладі «ФОП Поворознюк» встановлено, що подальше зростання можливе через розширення джерел фінансування, впровадження цифрових фінансових інструментів та використання державної підтримки. Аналіз показав, що програми пільгового кредитування, гранти та краудфандинг можуть суттєво підвищити фінансову стійкість мікропідприємств, зменшуючи навантаження на власні кошти. Важливими напрямками вдосконалення є інтеграція FinTech-рішень, автоматизація фінансового обліку та формування фінансових резервів для зниження ризиків. Враховуючи сучасні виклики, фінансовий механізм мікропідприємств повинен бути більш гнучким, передбачати стратегії управління ризиками та використовувати новітні аналітичні підходи. Це дозволить підприємствам не лише зберегти конкурентні позиції, а й забезпечити довгостроковий розвиток, ефективно реагуючи на виклики поствоєнного відновлення економіки.

6. Активізація складових фінансового механізму мікропідприємств є ключовим фактором підвищення їхньої ефективності та фінансової стійкості. Аналіз «ФОП Поворознюк» показав, що основними проблемами операційної діяльності є використання застарілого обладнання, недостатня автоматизація процесів, високі операційні витрати та відсутність сучасних підходів до управління фінансами. Усунення цих недоліків дозволить підприємству збільшити продуктивність, знизити витрати та підвищити прибутковість. Запропоновані заходи, зокрема модернізація обладнання, впровадження CRM-

системи та навчання персоналу, сприятимуть оптимізації бізнес-процесів та покращенню якості послуг. Важливою умовою реалізації цих змін є залучення додаткових фінансових ресурсів, оскільки власного капіталу недостатньо для масштабної модернізації. Використання безвідсоткового комерційного кредиту, державних грантів, міжнародних програм підтримки, краудфандингу та соціального інвестування дозволить підприємству отримати необхідні кошти на вигідних умовах. Комплексний підхід до розвитку фінансового механізму забезпечить «ФОП Поворознюк» стійкість у конкурентному середовищі, дозволить ефективно адаптуватися до ринкових змін та створить передумови для довгострокового зростання в умовах післявоєнного відновлення економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балацька А. Сутність фінансового механізму розвитку малого та середнього бізнесу. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Ч. 1. С. 7-14.
2. Боцьора Л.О. Поняття та структура фінансового механізму розвитку малого підприємництва. *Формування ринкової економіки в Україні* : зб. наук. праць. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. Випуск 31. Ч. 1. С. 82-86.
3. Ванькович Д., Кульчицький М. Стратегічні орієнтири фінансового забезпечення розвитку малого інноваційного підприємництва в Україні. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 53-64.
4. Варналій З. С. Васильців Т. Г., Покришка Д. С. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 2. С.49-54.
5. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник. К.: НІОС, 2000. 416 с.
6. Гнатенко Є. П., Соболева І. В. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України та країн ЄС. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 537-541. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_5_123
7. Гранти для МСБ від фонду прямих інвестицій WNISEF. URL: <https://forbes.ua/money/meta-vikhovati-ukrainskikh-biznesmeniv-yak-fond-wnisef-na-choli-z-yaroslavoyu-dzhonson-pidtrimue-mali-ta-seredni-pidpriemstva-ta-vzhezaraz-rozroblyae-dorozhnyu-kartu-pislyavoennoi-vidbudovi-ukraini-11042024-20481>
8. Державна програма надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу. Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/msb/granty>
9. Дикань В. В., Фролова Н. Л. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>
10. Довгань Л. П. Проблемні питання фінансів мікропідприємництва в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2013. Вип. 8.

С. 130-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnueu_2013_8_35

11. Другов О. О. Аналіз джерел фінансування розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2018. № 4(9). С. 115-120.

12. Дяченко С. А. Складові системи управління місцевими фінансами в умовах децентралізації. *Університетські наукові записки*. 2018. № 3–4. С. 264–275.

13. Євтушенко М. В., Здорикова К. О., Іванова К. О. Фінансово-інвестиційні механізми функціонування підприємства та шляхи їх удосконалення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. Вип. 3. С. 93-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2023_3_15

14. Єфименко Т. І. Система управління державними фінансами України: проблеми економічної безпеки. *Економіка України*. 2018. № 11–12. С. 28–46.

15. Захарова Н. Ю. Фінансові аспекти управління розвитком підприємств в умовах невизначеності. Інтеграція освіти, науки і бізнесу: монографія / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 25–30.

16. Кадебська Е. В., Фаловська І. Д., Півнюк М. М. Фінансовий механізм управління підприємством та напрями його удосконалення. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 23-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaure_2023_1_6

17. Квасниця О. Фінансовий механізм забезпечення розвитку малих підприємств в Україні. *Світ фінансів*. 2014. Вип. 4. С. 63- 71.

18. Кобеля-Звір М.Я., Звір Ю.В. Грантова підтримка програми EU4Business для мікро-, малого та середнього бізнесу в Україні під час війни. *Науковий погляд: економіка та управління*, № 3 (83) / 2023. С. 86-91.

19. Ковалюк О. М. Методологічні основи фінансового механізму. *Фінанси України*. 2015. № 4. С. 54- 60.

20. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики). Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2002. 396 с.

21. Козлова В. О., Ползікова Г. В., Пеценко М. В. Фінансові механізми і

тренди функціонування компаній з управління. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 7. С. 28-32.

22. Колісніченко П. Т., Ушенко Н. В., Терещенко Е. Ю. Методичні засади аналізу ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 3. С. 42-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2023_3_9

23. Кондіус І. С. Теоретичні засади дослідження фінансового механізму підприємницьких структур регіону. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2017. Вип. 14(53). С. 114–121.

24. Косач І. А., Жаворонок А. В., Дегтярьов А. В. Фінансовий механізм інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва: сучасні аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2021. № 1. С. 16–22.

25. Котвицька Н. М., Мярковський Ю. А. Сутність інновацій та фінансового механізму інноваційної діяльності. *Економіка і управління*. 2023. № 3. С. 80-92. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2023_3_11

26. Котіна Г. М., Степура М. М., Рудик Н. В. Вимір ефективності в системі управління державними фінансами: світовий досвід та імплементація в Україні. *Економіка розвитку*. 2018. № 2. С. 49–61.

27. Краудфандинг та альтернативне фінансування в Україні: чи реально залучити кошти для запуску власного стартапу. URL: <https://banker.ua/uk/projects/kraudfanding-ta-alternativne-finansuvannya-v-ukraini/>

28. Крупка М. І., Руцишин М. О. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка*. 2022. № 26. С. 85–94.

29. Курков М. С. Концептуальна модель системи управління фінансами підприємств із застосуванням сучасних інформаційних технологій. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Т. 30(69), № 5(1). С. 142–148.

30. Лактіонова О.А., Лемешко М.О. Фінансове стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу в містах України: аналіз та оцінка ефективності. *Finance, accounting, banks*. 2018. Вип. 1. С. 129-140.

31. Ложачевська О. М., Підвальна О. Г., Мохонько Г. А., Литвишко Л. О. Бізнес-адміністрування механізму антикризового менеджменту фінансів інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 24. С. 30-34.

32. Ломачівська І. А. Формування джерел фінансового забезпечення розвитку суб'єктів малого підприємництва. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова*. 2017. № 3-4. С. 37-43.

33. Лупенко Ю. О., Радіонов Ю. Д. Напрями удосконалення системи управління державними фінансами країни. *Фінанси України*. 2021. № 8. С. 47–67.

34. Львовчкін С. В. Фінансовий механізм макроекономічного регулювання. *Фінанси України*. 2018. № 12. С. 26-29.

35. Максимчук М. В. Інструменти підтримки бізнесу в регіоні: проблеми формування та перспективи інституціалізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 4. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_4_8

36. Маліков В. В. Алгоритм побудови системи управління фінансами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3. С. 344–348.

37. Мацьків В.В. Фінансовий механізм забезпечення розвитку підприємств. *Інноваційна економіка*. 2013. №11. С. 194-199.

38. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії військового стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). С. 3–11. URL: [https://doi.org/10.26642/jen-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/jen-2022-2(100)-3-11)

39. Метеленко Н. Г., Шульга О. П. Концептуалізація поняття «Фінансовий механізм». *Економіка та управління підприємствами*. 2016. Вип. 10. С. 171–179.

40. Мікрогранти для малого бізнесу. Фонд Східна Європа (ФСЄ). URL:

<https://eef.org.ua/program/mikrogranty-dlya-malogo-biznesu/>

41. Мушнікова С. А. Фінансовий механізм розвитку підприємств в кризових умовах функціонування. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. Вип. 52. С. 61-67.

42. Назаренко О. В., Гриб Є. С. Інформаційне супроводження фінансового механізму управління ризиками діяльності підприємств аграрного сектору в умовах сталого розвитку. *Агросвіт*. 2024. № 5. С. 54-60.

43. Нечаюк І. Б., Рубежанська В. О., Бородай Д. А., Побива М. В. Механізм антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в умовах діджиталізації. *Ефективна економіка*. 2023. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_10_48

44. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія. К.: КНЕУ, 2005. 239 с.

45. Панасюк О. В. Фінансові механізми розвитку суб'єктів малого підприємництва України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип 6. С.768-772.

46. Роман Н.І., Форкун І.В. Складові фінансового механізму державної підтримки підприємництва в Україні. *Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами»* (8-9 жовтня 2020 р., м. Хмельницький). Хмельницький: ХНУ, 2020. 404 с. С. 311-315.

47. Синчак В. П. Особливості сплати платниками першої-другої груп єдиного податку в умовах воєнного стану. *Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів*. 28 жовтня 2022р. Кам'янець-Подільський, 2022. С. 438-442

48. Синчак В. П., Макартецька В. С. Цифровізація в управлінні публічними фінансами. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп.*

ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький : ХНУ, 2024. С. 52-54.

49. Синчак В. П., Юрчук Д. І. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Польщі: досвід для України в умовах післявоєнного відновлення. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (18-19 квітня 2024 р., м. Херсон м. Хмельницький). Херсон : Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2024. С. 354-358.

50. Синчак В., Кульбачний В. Фінансовий механізм компаній-автоперевізників в системі управління фінансами: теоретичний аспект. *Облік і фінанси*. 2024. №3 (105). С. 103-111.

51. Стременовський Б. А. Галузева диференціація фінансових механізмів реструктуризації підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 8. С. 48-52.

52. Тарасова О. В. Фінансовий механізм стійкого розвитку підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2016. Т. 8, Вип. 2. С. 59–63.

53. Тітенко З. М., Капля О. Л. Теоретичні основи механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_74

54. Томчук О., Трегубов О., Андронік О. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № (50). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-42>

55. Федуняк І. О., Габор В. С. Вплив фінансово-економічного механізму на підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2024. № 4. С. 67-71.

56. Федуняк І. О., Габор В. С., Літвінов В. І. Складові фінансово-правового механізму забезпечення розвитку малих підприємств аграрної сфери господарювання. *Ефективна економіка*. 2023. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_5_69

57. Фінанси підприємств: підручник / [Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. Восьме вид., перероб. і доп.. К.: КНЕУ, 2013. 219 с.

58. Чуницька І. І., Позднякова О. О. Фінансовий механізм управління діяльністю підприємства та його роль в організації фінансової політики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка.* 2022. № 27. С. 81–87.

59. Чупета А. А. Стан та проблеми розвитку мікропідприємництва в Україні. *Економіка. Фінанси. Право.* 2018. № 1(1). С. 4-9. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_1\(1\)__3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_1(1)__3)

60. Щур Р. І. Формування системи управління фінансами об'єднаних територіальних громад в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка.* 2018. Т. 23, Вип. 8. С. 175–178.

61. Які державні програми та гранти існують для українського бізнесу. URL: https://blog.youcontrol.market/iaki-dierzhavni-proghrami-ta-ghranti-ismuiut-dlia-ukrayinskogho-bizniesu/?utm_source=chatgpt.com

62. Impact Hub Odessa. URL: <https://impacthub.odessa.ua/impact/>

63. The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). URL: <https://www.ebrd.com/>

Виконав студент магістратури за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

« ____ » _____ 2025 р.

Підпис

В.О. Поворознюк

Ініціали, прізвище

Науковий керівник

професор кафедри,
д.е.н., професор

« ____ » _____ 2025 р.

Підпис

В.П. Синчак

Ініціали, прізвище

Робота допущена до захисту:

завідувачка кафедри,
к.е.н., доцентка

« ____ » _____ 2025 р.

Підпис

А.В. Крушинська

Ініціали, прізвище